

"Evet, fena bir adama 'iyisin, iyisin' desen iyileşmesi ve iyi adama 'fenasın, fenasın' desen fenalaşması çok vuku bulur." İzah eder misiniz, insanları ne zaman medh edebiliriz?

İnsanları ne zaman methetmek değil, hangi insanları methetmek gerekir demeliyiz. Çünkü bazı insanlar vardır ki ne zaman methedersek edelim ona mutlak zarardır. Bu hususa hadislerde şu şekilde işaret ediyor:

1792. Ebû Mûsâ el-Eş'arî radiyallahu anh şöyle dedi: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem, bir adamın bir kişiyi övdüğünü ve övmeye çok ileri gittiğini işitti. Bunun üzerine:

"Adamı mahvettiniz (veya adamın bel kemiğini kırdınız)" buyurdu. (1)

"Ebû Bekre radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bir adamdan bahsedilmiş ve orada bulunan bir kişi o adamı aşırı şekilde övmüştü. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz:"

"Yazık sana! Arkadaşının boynunu kopardın." buyurdu ve bu sözünü defalarca tekrarlardı. Sonra da: "Şayet biriniz mutlaka arkadaşını methedecekse, eğer söylediği gibi olduğuna da gerçekten inanıyorsa, zannederim o şöyle iyidir, böyle iyidir, desin. Esasen onu hesaba çekecek olan Allah'tır ve Allah'a karşı hiç kimse kesin olarak temize çıkarılamaz." buyurdu. (2)

Yüzüne karşı övülmesi yasaklanan kimseler olduğu gibi, övülmesinde sakınca görülmeyenler de vardır. Buhârî ve Müslim'in Sahîh'lerinde bir kimseyi yüzüne karşı övmenin câiz olduğunu ifade eden birçok hadis bulunmaktadır. İslâm âlimleri bu hadisler arasında herhangi bir çelişki görmezler. Şayet bir insanı yüzüne karşı methetmek onun kendini beğenmesine, kibirlenip gururlanmasına, şımarmasına ve bu sebeple fitneye düşmesine sebep olacaksa, onu yüzüne karşı övmek yasaklanmıştır.

Ayrıca bir insanı övmeye çok aşırı gitmek de hoş karşılanmamıştır.

Buna karşılık takvâ sahibi, akli başında, gururlanıp kibirlenmesinden ve şımarmasından endişe edilmeyen kimselerin methedilmesinde ise bir sakınca

görülmemiş; bu hareket iyileri ve iyilikleri teşvik olarak değerlendirilmiş ve hatta müstehap olduğu söylenilmiştir.

Nitekim Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm) bizzat kendisi sahabilerden bir çoğunu övüp methetmiş, onların güzel hasletlerini öne çıkarmış ve kendilerini topluma örnek insanlar olarak takdim etmiştir. Hadis kitaplarımızın "*Fezâil*" ve "*Fezâilü'l-ashâb*" bölümlerinde bunun en güzel ve eskimez misallerini görürüz.

Hadislerden çıkaracağımız sonuçlar:

- 1.** Kibirleşip gururlanmasından, şımarıp fitneye düşmesinden korkulan kimseyi yüzüne karşı övmek yasaklanmıştır.
- 2.** Takva ehli, kibirleşmesinden ve şımarımasından korkulmayan faziletli kimseleri övmekte bir sakınca yoktur.
- 3.** Meddahlık, dalkavukluk ve çığırkanlık dinimizde câiz görülmeyen kötü hasletlerdir.
- 4.** Bir kimse övülürken, onda mevcut olan sıfatlar anılmalı, niyeti, zihninden geçirdikleri ve kalbinde gizlediği sıraları Allah'a havale edilmeli ve *hiç kimse Allah'a karşı kesin ifadelerle tezkiye edilmemelidir.*

Bu ölçüler ışığında birisini tedavi etmek ve onu güzel ve hayırlı yola alıştırmak için methedebiliriz. Şımarıp yoldan çıkacak insan ile istikamete gidecek insan az çok kendini belli eder. Biz de methederken buna dikkat etmekle mükellefiz.

Dipnotlar:

(1) bk. *Buhârî, Şehâdât 17, Edeb 54; Müslim, Zühd 6.*

(2) bk. *Buhârî, Şehâdât 16, Edeb 54; Müslim, Zühd 65. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 9; İbni Mâce, Edeb 36.*